

Uitroeping in alle vreedzaamheid.

„De Geref. Kb. Hoeksche Waard” bevat onderstaand artikel van „Schijnwerper”:

In den laatsten tijd is de leuze van de Staatsalmacht aangeheven geworden, die een groot aantal menschen heeft bekoord en... ontnuchterd. Maar er zitten er nog verscheidene in de strikken dezer leuze verward, die het zelf niet eens weten. Erger nog, die meenen, dat de Staat het recht heeft, en dan nog liefst het Goddelijk recht heeft, om met den sterken arm de dwaling te keer te gaan. Wien dat met een beroep op de Wet der Tien Geboden en de Ned. Geloofsbelijdenis devoot op het hart gebonden wordt.

Er is echter verschil. Bij het tweede moet alles behalve het Christendom geweerd worden. Bij het eerste moet alles, behalve het Christendom geduld worden. Zoodat dwaling en waarheid stuivertje gewisseld hebben. En dus loopen goede zielen ter goeder trouw in de fuik.

In de fuik van artikel 36 der Ned. Geloofsbelijdenis, dat voor een drietal politieke groepen het Schibboleth geworden is.

Maar geen van drieën weet er nu eigenlijk raad mee. Hoe zit dat toch eigenlijk met dat artikel 36 in politieke zin?

Ik vond daarover zoo'n mooien commentaar, dat ik die mijn lezers niet onthouden wil. Mogelijk komt ze hun van pas.

„Bij onze vaders had het woord uitroeien een meer vreedzame beteekenis, dan in ongedierte, onkruid of volksstammen uitroeien. Onze vaders gebruikten dat woord veelvuldig omtrent meeningen en denkbeelden.

En daarom lezen wij eigenlijk in onze belijdenis, wat er toch niet staat.

We denken bij de uitdrukking: uitroeien der ketterij aan bloedvergieten en verschrikking. Maar dat wordt toch niet bedoeld.

Als bewijs daarvoor wordt Trigland aangehaald. De Synode heeft geen wereldlijk zwaard tot haar beschikking. Had ze gedacht aan bloedig vervolgen van personen, dan had er een beroep op de Overheid bij moeten staan, om met haar zwaard de op uitroeien bedachte kerk te hulp te komen.

Zonneklaar blijkt, dat men in de dagen, toen men de belijdenis schreef, niet uiterlijk geweld heeft bedoeld en met uitroeien vreedzame middelen van prediking en waarschuwing op het oog had.

Als men in onze dagen maar halsstarrig blijft beweren, dat het niet aangaat, de ketterij uit te roeien, zonder den ketter te lijf te gaan, dan is het antwoord: dat wilt ge nu eenmaal zoo, omdat ge aan art. 36 de hatelijkste uitlegging wenscht te geven, ten einde u er des te gemakkelijker van af te kunnen maken. Voor het besef onzer Geref. Vaders bestond er wel degelijk een uitroeien van de ketterij, zonder dat daarbij de ketter aan den lijve werd lastig gevallen. Niets roeit de ketterij zoo krachtig uit, als het prediken en op het harte binden van Gods Woord. De Overheid, die niet de prediking tot taak heeft, steunt en bevordert dan die prediking en in het algemeen, wat Gods Woord verspreidt. En omgekeerd: zij weigert haar goedkeuring aan alles, wat lijnrecht en openlijk tegen God en Zijn Woord ingaat.

Daarmee roeit zij in den geest onzer belijdenis de dwalingen uit.”

Deze commentaar is... schrik niet... van De Lingbeek, den leider der Herv. Ger. Staatspartij, gedateerd 1925. Neen, zoo zout heb ik nu nog nooit gegeten!

Men moet nog maar eens het rapport lezen, dat in 1905 is uitgebracht ter synode van Utrecht over de historische beteekenis van „uitroeien”. Daar klinken andere geluiden.

Verbond, verkiezing, zelfonderzoek.

De H. A. Munnik schrijft in „Geref. Kb. Zwolle”:

Dr. Kuyper en Bavinck hebben geleerd, dat er geen strijd kon zijn tusschen verkiezing en verbond en dat de schijnbare moeilijkheid, dat het verbond zoo veel ruimer kring zou omvatten als de verkiezing, het best was te ondervangen door alle gedoopten voor geloovigen te houden, totdat zij het opgroeien bleken zou, dat men zich had vergist.

Van deze veronderstelling willen sommigen in onzen tijd niet meer weten. Ze willen de uitspraken der Schrift omtrent de verkiezing en die omtrent het verbond eenvoudigweg naast elkaar laten staan, zonder te komen tot een verzoening van de schijnbare tegenstrijdigheid. Men acht het beter die tegenstrijdigheid te aanvaarden, dan een verzoening te zoeken tusschen die verschillende reeksen uitspraken der Schrift over verkiezing en verbond.

Volgens de leer der Schrift omtrent de verkiezing, zoo zeg men, staat het vast, dat niet allen door de kerk gedoopt zalig worden, maar volgens de leer der Schrift omtrent het verbond staat het vast, dat alle gedoopten de zaligheid deelachtig zijn en deel hebben aan het heil in Christus, maar de niet verkorenen vallen af door ongeloof en ongehoorzaamheid en ze worden door den vloek des verbonds uitgestooten van de zaligheid.

Het is duidelijk, dat er op dit standpunt geen sprake kan zijn van zelfonderzoek aangaande den staat der geloovigen. Als immers alle gedoopten deel hebben aan Christus, geloovigen zijn, is het niet noodig te onderzoeken of ze wel het geloof deelachtig zijn. Ze moeten niet voor geloovigen worden gehouden, maar ze zijn het. Ze zijn bondelingen, het heil in Christus deelachtig. Ze moeten zich wel onderzoeken omtrent den stand van hun geloof. Ze moeten zich afvragen, of ze niet afwijken van 's Heeren wegen, of ze niet ongehoorzaam wandelen, want door onge-

Wij zullen het ditmaal bij deze weergave laten. Een ieder kan deze gedachten aan de Gereformeerde belijdenis toetsen.

Volstaan wij met de opmerking, dat ook de belijdende Christenen in Duitschland zich met kracht tegen oordeelen als die van Dr de Vos over het Evangelie verzetten. Want zij hebben ervaren, waartoe het „eenerzijds ruimer... anderzijds enger” heeft geleid. En zij niet alleen.

A.

B. t. B.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

De beteekenis van de Prot. Chr. Centrales en Vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland.

VI.

De praktische beteekenissen.

Naast de principiële beteekenis heeft ook de Christelijke patroonsorganisatie een geweldige PRACTISCHE beteekenis. Men heeft slechts de dagbladen te lezen om iederen dag opnieuw weer tot de overtuiging te komen, hoe nauw het leven van de maatschappij verbonden is met het Staatkundig leven. Zelfs is in onze dagen al eens gesproken over een zekere vermaatschappelijking van den Staat. Tal van vragen worden dagelijks aan de verantwoordelijke leiders der onderneming voorgelegd. Praktische vragen, over materiële en technische onderwerpen, naast andere er mee verbonden, maar die ieder voor zich telkens weer blijken een principiële ondergrond te bezitten. Al deze vragen lossen zich op in een paar hoofdvragen:

Hoe sta ik als Christen-patroon tegenover de wijze van productie, niet alleen in het algemeen, maar meer bijzonder in mijn eigen bedrijfskring? Hoe sta ik tegenover mijn eigen arbeiders en tegenover bepaalde stroomingen, die wijzen op wellicht komende nieuwe maatschappijvormen? Bovendien, hoe sta ik, met al mijn moeiten en met al mijn zorgen in mijn eigen onderneming en in mijn bedrijfskring, heel mijn maatschappelijk leven tegenover God?

Het is niet gemakkelijk, om daar maar steeds een antwoord op te geven. Men moet als ondernemer maar eens staan in de hitte van den dagelijks fel oploeienden concurrentiestrijd. Men moet maar eens voor het feit worden gesteld, dat op een zeker moment in elkander stort wat men meent met Gods hulp in den loop der jaren te hebben opgebouwd. Persoonlijk ken ik ondernemers, die dat hebben ervaren.

Welk een zegen, en van hoe groote praktische beteekenis is het op zulke momenten, dat in Centrale en in eigen Christelijke vakorganisatie van patroons met mede-vakgenooten en belijders van den Christus de bedrijfsverhoudingen besproken kunnen worden, en men maatregelen kan overwegen tegen toestanden, die bepaalde ondernemingen of soms een ganschen bedrijfstak met ondergang bedreigen. Welk een zegen, als men daarbij de Christelijke vakorganisatie in het overleg betrekken kan en gezamenlijk onder biddend opzien tot God de nooden en behoeften van het bedrijf aan Hem kan voorleggen. Den zegen van dat samen bidden en werken ondervindt men dan heusch niet alleen in eigen onderneming of bedrijf, maar in veel breeder kring, het komt tot uitlating in de Kerk en ook in de Christelijke politiek. De terreinen zijn gescheiden, maar ze zijn toch ook weer nauw verbonden. Een bloeiend Christelijk organisatieleven van patroons en arbeiders, het samenwerken van deze beide groepen in onderneming en bedrijf, is van zoo geweldige beteekenis voor Kerk en Staat. Wat al broedertwisten zijn ontstaan door gemis aan Christelijk organisatieleven. Kerkeradsverslagen zouden er van kunnen getuigen. Het heeft ook praktische beteekenis voor de Christelijke Staatskunde. Onze Christelijke politieke partijen toch dienen regelmatig omtrent de vraagstukken rakende het bedrijfsleven, soms over bepaalde bedrijfskringen afzonderlijk, te worden ingelicht en voorgelicht.

De praktische mogelijkheid is daarvoor aanwezig in de Christelijke vakorganisaties van patroons en arbeiders, die weer door middel van hun Centrale organisaties het geregeld contact met de politieke partijen kunnen onderhouden. Een unieke gelegenheid om in organisch verband de toepassing van onze Christelijke levensbeginselen mogelijk te maken.

Practisch kan dergelijk contact zelfs ook van beteekenis zijn voor de Kerk. Immers, de Kerk komt in haar diaconale taak, vooral de laatste jaren, regelmatig in aanraking met de vraagstukken van het sociale en economische leven. Een instantie, door de Kerk in het leven geroepen, zou regelmatig contact kunnen houden met de gezamenlijke Christelijke organisaties van patroons en arbeiders. De Christelijke patroonsorganisatie mag dan als schakel in het geheel niet ontbreken.

Maar er is meer, veel meer. Onze Christelijke patroonsorganisaties staan principieel, maar ook

practisch, tegenover hen, die, hetzij zich vijandig er tegenover stellende of in „neutrale” ongevoeligheid voortlevende, niet rekenen met God en Zijn ordinantiën; integendeel, alles verwachten van de menselijke rede of het menselijk vernuft. In iederen bedrijfskring komt dat bij tijden bedekt of openlijk naar boven.

Het is te zien b.v. in de tendenz om alle macht te concentreeren. In één hand, in de hand van enkelen, van één persoon, van één bestuur. Dat is de wondeplek ook in het economisch leven van vandaag. Alle macht in handen van enkelen, niet om te dienen. Ware dat zoo, dan zou het in bepaalde omstandigheden te verdedigen zijn. Maar om geld te verdienen, anders niet. Ik wijs slechts op Amerika, op Morgan en anderen, op de destijds bestaande „deux cent de France”, waarop de ministers Chautemps en Flandin figuurlijk den nek braken, en op de reactie daarop in Frankrijk thans zichtbaar, mede zichtbaar in den alles knechtenden Bolsjewistische Staat, of in de dictatuur van den dictator, welken naam hij moge dragen.

Alles ONDERGESCHIKT aan één groote, geconcentreerde macht, die uiteindelijk zelfs dwingend optreedt over gansch het menschenleven, die niet overlegt maar decreeteert, die niet dient, maar onderdrukt. Dat zien wij in de landen rondom ons, maar wat we misschien niet zien, is dat diezelfde geest woelt en werkt en gist ook in het bedrijfsleven in ons eigen vaderland. Wie dagelijks zaken doet, wie dagelijks verkeert in kringen van handel en industrie, weet dat.¹⁾

En nu is men er niet mee af door te zeggen: „Och, daar kun je toch niets tegen doen, je staat machteloos”, want dat is niet juist. Hier kan uitkomen de groote praktische beteekenis van samenwerking der Christelijke maatschappelijke organisaties, in de propaganda van onze Christelijke beginselen. De vakorganisaties van arbeiders en patroons kunnen dat doen in den kring van het vak zelf. Indien alle Christelijke vakgenooten in een bepaald vak zich organiseren, indien de Centrale organisaties al deze landelijke vakbonden opnemen in centraal verband, kan hier in groot verband praktische arbeid worden verricht in dienst van Gods Koninkrijk.

Hier kan zonder ophouden tegenover de groeiende machtsverhoudingen de rechtsverhouding worden bepleit; tegenover den geest van het individualisme de Christelijke solidariteit gesteld.

Hier kan invloed worden uitgeoefend ten goede, ook op de wetgeving, en praktisch worden aangevoerd de uitvoerbaarheid van het Christelijk beginsel der naastenliefde door samenwerking van de twee groepen in het bedrijfsleven, patroons en arbeiders, ten dienste van het bedrijf, ten dienste van land en volk. Zooals dat, Gode zij dank, mede door den invloed der Christelijke organisaties reeds in enkele bedrijfstakken in Nederland is te zien. Door de prediking van het beginsel der Christelijke solidariteit en de praktische toepassing daarvan wordt de bedrijfsorganisatie in Christelijken geest dan niet alleen bevorderd, maar wellicht in meerdere bedrijfstakken een feit, en de macht der zonde, de Kainitische, de duivelse geest van het elkander verteren om zelf te profiteren, wordt daardoor tegengestaan. Dan wordt praktisch, met de daad, getoond, dat tegenover de revolutie het Evangelie staat, en wordt het publieke zoowel als het bedrijfsleven geadeld door de genade Gods in Christus aan Zijn volk bewezen. Zoo is de praktische beteekenis der Christelijke patroonsorganisatie mede opkomen voor de praktijk der Godzaligheid.

Een onbereikbaar ideaal? Natuurlijk, in deze zondige wereld, waarin alles onvolkomen is en ook deze arbeid met zonde bekleet, is het ideaal ver van de werkelijkheid, maar al lijkt het ons menschen onbereikbaar, niettemin blijft voor ieder Christen, dus ook voor ieder Christen-patroon, groot-werkgever, middenstander, boer of tuinder de taak of liever de roeping om arbeidend te getuigen en getuigend te arbeiden totdat de volkomenheid van Gods rijk komt.

Zoo lang geldt het gebod, dat gehoorzaamheid vraagt, en klinkt de bede: Heere, Gij hebt geboden, dat men Uwe bevelen zeer bewaren zal, och, dat mijn wegen gericht werden om Uwe inzettingen te bewaren, dan zou ik niet beschaamd worden wanneer ik merken zou op alle Uwe geboden.

A. BORST Pzn.

1) Ook in ons eigen vaderland groeien de groote machtige concerns waaraan onderneming na onderneming ten offer valt. Zuiver rekenkundig beslist men vaak over het al of niet voortbestaan eener onderneming, welke van het groote geheel meestal slechts een klein onderdeel uitmaakt, en massa-ontslag van arbeiders, welke jarenlang in deze ondernemingen hun brood verdienen, komt meermalen voor.

Nederland beschikt nog niet over een anti-trust wetgeving. Wat trouwens in Amerika daarvan is gezien, is niet erg bemoedigend om er hier mede te beginnen. Opmerkelijk is tevens, dat velen van hen, die zich het felst kanten tegen de z.g. ordening der maatschappij, zelf bezig zijn zich door nationale en internationale economische machtsconcentratie meester te maken van de productie en daardoor van de markt, om daarna door bijzondere prijsafspraken tusschen de verschillende concerns een ordening in het leven te roepen van de meest ongunstige en bedenkelijke soort.

den.
len druk van
ge socialisme
aan aanval; de
nkele wereld-
zelve stelt de

s Dr de Vos
eide machten
egen denzelf-
de „houding”
ansch andere
is het nog
kent dat.

n Dr de Vos
totalitair
de veroor-
aan de moge-
leel van den
waaruit het
kerk te ver-
ok het socia-
geest kunnen
dschappelijke
die haar roe-
t de Sneeker
loen verstaan
het socialisme

uiteen wat het
cent, dat een
bijeengebragt,
eenschapsvor-
het geestelijk
der. Want de
stverwant-
atten, gaat hij
lezelfde bron-
; waarin per-
et elkaar ver-
eenschapsvor-
feit, dat de
rbonden weet
lotte „spreekt
inkrijk Gods,
k” is, daarom
een ware ge-

etoren in het
Vos voort, nu
Wel te onder-
„de geestelijke
ristenen om-
nootschappen

niet. De kerk
t met nadruk,
elf. „Zij is het
stus, tot haar
zijn... maar
ontleent dus
h.w. schatbe-
le gegeven zijn
s”.

m „meer” dan
el Bijbel heb-
el Christe-
zegd, alles
eft, vatten
Evangelie
atiëren). Van
„openbaring”

ekent goede of
oodschap, die
enschen richt.
steeds. Hij
gesproken
t wil niet zeg-
oodschap is”,
an Gods kant,
mensch is
kens weer
lus een sta-
grootheid,
grondtrek-

gelie en bood-
ant, „ook wel
king staat ech-
t. Velen zullen
a Bijbel, wat
het Woord
an de Bijbel,
wekt zij (die
od alleen maar
od spreekt
n de natuur
eken is een

zichtbare kerk niet
en tijd”, luidt het
enigen een deel
ten denke aan de
radio (het is voor-
R.O. wilden laten